

PARTEA I. ASPECTE ADMINISTRATIVE

Seminariile disciplinei *Dreptul Finanțelor Publice* se desfășoară pentru o perioadă de un semestru, sub forma unor întâlniri săptămânale a câte două ore, timp de 14 săptămâni. În aceste condiții, pentru o bună organizare și desfășurare a activității, este necesar ca studenții care participă la seminarii să cunoască de la început obiectivele seminariilor, modalitatea de lucru, materialele necesare, bibliografia care trebuie studiată pentru pregătirea seminariilor și, în cadru mai larg, a examenului final, precum și forma și gradul de dificultate al acestuia. În acest fel, în lumina principiului european al securității juridice, se lămuresc aspectele esențiale ale colaborării dintre studenți și cadrele didactice, pentru studiul materiei *Dreptului Finanțelor Publice*.

I. Obiective. Mod de lucru. Materiale necesare

Obiectivul seminariilor este acela de a clarifica, sub toate aspectele, regulile și principiile fundamentale care guvernează Dreptul Financiar, respectiv Dreptul Fiscal. În vederea pregătirii optime pentru examen, se va insista asupra rezolvării unor cazuri practice (spețe) de tipul celor care vor face obiectul examenului scris. În planul seminariilor nu sunt înscrise examinări parțiale, în cursul semestrului, dar asemenea examinări pot fi organizate la solicitarea studenților. În condițiile unui examen dificil și unei materii complexe, se recomandă frecventarea seminariilor și un program de pregătire intens, pe întreg parcursul semestrului.

Pentru pregătirea examenului și activitatea de la seminarii, sunt necesare următoarele lucrări:

1. M.Șt. Minea, C.F. Costaș, *Dreptul Finanțelor Publice*, Ed. Universul Juridic, București, 2013 (două volume) – curs disponibil la Bibliotecă Facultății de Drept;

2. C.F. Costăș, T. Vidrean-Căpușan, B. Ioniță, *Dreptul Finanțelor Publice. Caiet de seminarii*, Ed. Hamangiu și Ed. Sfera Juridică, București, 2014 – lucrare disponibilă la Librăria Facultății de Drept;

3. *Codul Fiscal* – o variantă actualizată la 1.01.2014 sau ulterior acestei date – lucrare disponibilă la Librăria Facultății, la alte librării sau online (prin intermediul unui soft legislativ).

Suplimentar, pentru pregătirea seminariilor, studenților li se va recomanda și studiul unor acte normative, respectiv al unor hotărâri pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, Curtea Constituțională, Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

II. Bibliografie

Pentru pregătirea seminariilor și, în general, pentru aprofundarea dreptului financiar și a dreptului fiscal, pot fi avute în vedere titlurile menționate în continuare:

1. P. Beltrame, L. Mehl, *Techniques, politiques et institutions fiscales comparées*, Ed. Presses Universitaires de France (PUF), Paris, 1997;

2. C. Bîrsan, *Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2010;

3. R. Bufan, M.Șt. Minea (coordonatori), *Codul Fiscal comentat și adnotat*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2008;

4. W. van der Corput, F. Annacondia (editori), *EU VAT Compass 2013/2014*, Ed. IBFD, Amsterdam, 2014;

5. C.F. Costaș, *Legislație fiscală comunitară*, Ed. Hamangiu, București, 2008;

6. C.F. Costaș, T. Vidrean-Căpușan, B. Ioniță, *Dreptul Finanțelor Publice. Caiet de seminarii*, Ed. Hamangiu și Ed. Sfera Juridică, București, 2014;

7. S. Deleanu, G. Fabian, C.F. Costaș, B. Ioniță, *Curtea de Justiție Europeană. Hotărâri comentate*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2007;

8. P. Derouin, Ph. Martin, *Droit communautaire et fiscalité. Sélection d'arrêts et de décisions*, Ed. Litec, Paris, 2006;

9. E. Douat, *Finances Publiques* (Finances communautaires, nationales, sociales et locales), Ed. Preses Universitaires de France (PUF), Paris, 1999;

10. D. Drosu Șaguna, *Tratat de drept financiar și fiscal*, Ed. All Beck, București, 2001;

11. D. Drosu Șaguna, D. Șova, *Drept financiar public*, Ed. All Beck, București, 2005;

12. I. Gliga, *Drept financiar*, Ed. Humanitas, București, 1998;

13. M.Șt. Minea, C.F. Costaș, *Dreptul Finanțelor Publice*, Ed. Universul Juridic, București, 2013 (vol. I – *Drept financiar* și vol. II – *Drept fiscal*);

14. M.Șt. Minea, C.F. Costaș, *Fiscalitatea în Europa la începutul mileniului III*, Ed. Rosetti, București, 2006;
15. B. Obuoforibo (editor), *ECJ Direct Tax Compass 2012*, Ed. IBFD, Amsterdam, 2012;
16. I. Pingel (coordonator), *Commentaire article par article des Traités UE et CE*, Ed. Helbing Lichtenhahn (Bâle) - Dalloz (Paris), Bruylant (Bruxelles), 2010;
17. P. Pistone (editor), *Legal Remedies in European Tax Law*, Ed. IBFD, Amsterdam, 2009;
18. V. Roș, *Drept financiar*, Ed. All Beck, București, 2005;
19. B. Terra, P. Wattel, *European Tax Law*, ed. a V-a, Ed. Kluwer Law International, Haga, 2012;
20. I. Văcărel, F. Bercea, Gh.D. Bistriceanu, G. Anghelache, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, *Finanțe Publice*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2003.

Această bibliografie este una minimală. Studenții sunt încurajați să exploreze și orice alte titluri publicate, precum și să citească articolele de specialitate publicate în reviste precum: *European Taxation*, *International VAT Monitor*, *Il Fisco*, *Dreptul*, *Pandectele Române*, *Pandectele Săptămânale*, *Curierul Fiscal*, *Revista Română de Drept al Afacerilor*, *Revista Română de Drept European*, *Curierul Judiciar*, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, *Iurisprudentia*.

În privința resurselor electronice, se recomandă accesarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv a Curții de Justiție a Uniunii Europene, prin intermediul paginilor web ale acestor instituții (<http://echr.coe.int>, <http://curia.europa.eu>). Comisia Europeană – DG Taxation and Customs Union și baza de date *Taxation in Europe Database* oferă de asemenea informații actuale cu privire la principalele probleme de natură fiscală în discuție în interiorul Uniunii Europene. La nivel național, jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție poate fi în general accesată online (www.scj.ro). Ocazional, unele instanțe publică rezumate sau sinteze ale jurisprudenței proprii (spre pildă, Curtea de Apel Cluj, la adresa www.curteadeapelcluj.ro).

III. Modele de subiecte și bareme de corectare și notare

În această secțiune sunt prezentate o parte dintre subiectele elaborate în anii precedenți, sub forma unor aplicații practice, împreună cu baremele de corectare și notare. Aceste subiecte sunt irepetabile și sunt oferite studenților doar cu titlu de model, pentru ca aceștia să se poată lămuri asupra formei în care este organizat examenul, să evalueze gradul de dificultate al acestuia, respectiv necesarul de timp și resurse pentru pregătirea corespunzătoare în vederea seminariilor și a examenului final.

Subiectul nr. 1. X, persoană fizică, realizează un venit brut lunar din salarii în cuantum de 1.000 RON. În fiecare lună, acesta achită suma de 5 RON cu titlul de cotizație sindicală. Știind că X nu are nicio persoană în întreținere și că la nivelul anului contribuie cu suma de 720 RON la un fond de pensii private, determinați:

a) contribuțiile sociale obligatorii plătite lunar de X și contribuția lunară de asigurări de sănătate plătită de angajatorul lui X, societatea Y;

b) impozitul pe venit lunar plătit de X;

c) suma care poate fi donată unei entități non-profit la nivelul anului [3 p].

Barem subiectul nr. 1. a) Lunar, X trebuie să plătească o contribuție de asigurări sociale (10,5% din venitul brut - 105 RON), contribuția de asigurări sociale pentru șomaj (0,5% din venitul brut - 5 RON) și contribuția de asigurări sociale de sănătate (5,5% din venitul brut - 55 RON). Totalul contribuțiilor sociale obligatorii datorate lunar de către X este deci de 165 RON. Angajatorul lui X, societatea Y, datorează o contribuție de asigurări sociale de 5,2% din venitul brut, adică 52 RON lunar [1 p].

b) Pentru determinarea venitului impozabil lunar se vor scădea din venitul brut de 1.000 RON următoarele:

- contribuțiile sociale obligatorii [165 RON, conform celor determinate la pct. a)];

- deducerea personală (250 RON);

- cotizația sindicală (5 RON);
- cota de 1/12 din contribuția anuală la fondul de pensii private (60 RON).

În aceste condiții, venitul lunar impozabil este de 520 RON, iar impozitul pe veniturile din salarii rezultat din aplicarea cotei de impunere de 16% este de 83 RON **[1,5 p]**.

c) La nivelul anului, se poate dona unei entități non-profit 2% din totalul impozitului pe venit achitat. Având în vedere un impozit anual pe venit de $12 \times 83 \text{ RON} = 996 \text{ RON}$, rezultă că poate fi donată suma totală de 20 RON **[0,5 p]**.

Subiectul nr. 2. Persoana fizică A realizează în luna iunie 2012 următoarele venituri:

a) venit din pensii în cuantum de 1.200 RON;

b) venit din transferul dreptului de proprietate asupra unei clădiri dobândite în anul 2007 în favoarea societății comerciale B, prețul vânzării fiind de 300.000 RON;

c) venit brut din dividendele deținute la societatea comercială C, în cuantum de 2.000 RON.

Determinați impozitul pe venit/contribuțiile sociale obligatorii datorate de persoana fizică A **[3 p]**.

Barem subiectul nr. 2. a) În cazul veniturilor din pensii, se determină mai întâi contribuția de asigurări sociale de sănătate, pentru suma ce depășește 740 RON [adică 5,5% din (1200 RON - 740 RON)], respectiv 25 RON. Baza impozitului pe venit este 200 RON - 25 RON, adică 175 RON, impozitul pe veniturile din pensii fiind astfel de 28 RON **[1 p]**.

b) Fiind vorba de un transfer al dreptului de proprietate intervenit după mai mult de 3 ani de la data dobândirii, impozitul este de 4.000 RON + 1% din ceea ce depășește 200.000 RON, adică în total 5.000 RON **[1 p]**.

c) În cazul veniturilor din dividende, impozitul este de 16% din venitul brut (respectiv 320 RON), se reține la momentul plății dividendului de către societatea comercială C și se virează la bugetul de stat până la data de 25 a lunii următoare **[1 p]**.

Subiectul nr. 3. Societatea comercială A edifică în anul 2010, în municipiul Arad, trei case tip duplex identice, valoarea construcției fiecărui imobil fiind de 124.000 euro cu TVA inclus.

Dintre aceste imobile, în aceeași lună în care s-a finalizat construcția, două dintre ele sunt înstrăinate la prețul de 120.000 euro plus TVA fiecare, iar al treilea imobil rămâne în proprietatea societății. Al treilea imobil este înstrăinat în luna decembrie 2011, la prețul de 150.000 euro plus TVA. Știind că societatea nu are nicio altă activitate comercială în afara construirii și vânzării imobilelor arătate, determinați următoarele:

a) Modul în care se exercită dreptul de deducere al TVA în anul 2010;

b) Impozitul pe clădiri datorat de societatea comercială A în anul 2011, știind că la nivelul municipiului Arad cota de impunere prevăzută de art. 253 alin. (2) C. fisc. este de 1%.

c) Impozitul pe profit în anii 2010 și 2011 **[3 p]**.

Barem subiectul nr. 3. a) Dreptul de deducere al TVA se exercită potrivit regulii Dreptul de Deducere = TVA încasată în amonte - TVA plătită în aval. Pentru cele două imobile vândute în 2010, TVA încasată în amonte este de 57.600 euro (câte 28.800 euro pentru fiecare imobil). TVA plătită în aval pentru construirea celor 3 imobile este de 72.000 euro (câte 24.000 euro pentru fiecare imobil). Prin urmare, rezultă TVA de rambursat în cuantum de 14.400 euro la nivelul anului 2010 **[1 p]**.

b) Impozitul pe clădiri datorat de o persoană juridică este de 1% din valoarea de construire a imobilului deținut în proprietate în anul 2011, adică 1.000 euro **[1 p]**.

c) În anul 2010, societatea are cheltuieli deductibile de 300.000 euro (costurile de construire) și venituri de 240.000 euro (prețul vânzării celor două imobile). Prin urmare, în anul 2010, societatea înregistrează pierderi fiscale de 60.000 euro și nu plătește impozit pe profit. În anul 2011, societatea nu are cheltuieli deductibile, ci doar un profit de 150.000 euro rezultat din vânzarea celui de-al treilea imobil. Prin urmare, în anul 2011 se deduc mai întâi pierderile fiscale de 60.000 euro, iar apoi se impozitează cu 16% diferența de 90.000 euro, impozitul pe profit rezultat fiind de 14.400 euro **[1 p]**.

Subiectul nr. 4. Persoana fizică X realizează în același timp următoarele categorii de venituri: (i) venituri din salarii; (ii) venituri din activități independente; (iii) venituri din dobânzi; (iv) venituri

din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal. Vi se solicită următoarele:

a) Să explicați argumentat pentru care dintre aceste categorii de venituri datorează X contribuții de asigurări sociale de sănătate.

b) Să formulați o propunere *de lege ferenda* cu privire la o posibilă modificare a modului de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate;

c) Având în vedere că în luna mai 2013 X are un salariu lunar brut de 1.000 RON și că obține venituri din avocatură în cuantum de 1.500 RON, să determinați și să calculați toate categoriile de contribuții de asigurări sociale datorate de X;

d) Să indicați organul competent, la data de 15.06.2013, pentru a efectua un control cu privire la contribuțiile de asigurări de sănătate datorate de X [2,5 p].

Barem subiectul nr. 4. a) Potrivit art. 257 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, contribuția se datorează doar pentru veniturile din salarii și din activități independente, celelalte categorii de venituri fiind excluse [1 p];

b) Se punctează orice soluție rezonabilă (ex. plafonarea contribuției totale; limitarea doar la anumite categorii de venituri; reducerea sau eliminarea obligației de plată în cazul contractării unei asigurări voluntare) [0,25 p];

c) Pentru salariul brut de 1.000 RON, se datorează contribuția de asigurări sociale 10,5% (105 RON), contribuția de asigurări de sănătate 5,5% (55 RON) și contribuția de asigurări sociale pentru șomaj de 0,5% (5 RON). Pentru veniturile din avocatură, există o contribuție la sistemul propriu de asigurări al avocaților, de 10% din venitul brut (150 RON), alături de contribuția de asigurări sociale de sănătate către sistemul public (5,5% din venitul net) [1 p];

d) Potrivit modificărilor aduse Codului fiscal de O.U.G. nr. 125/2011, cu începere de la 1.07.2012 competența exclusivă revine organelor fiscale [0,25 p].

Subiectul nr. 5. În perioada 1.07.2008 - 31.12.2012, Statul Român a prelevat, cu ocazia primei înmatriculări a unui autoturism în România, o taxă de poluare. La data de 15.05.2013, Curtea de Justiție a Uniunii Europene constată că această taxă este

incompatibilă cu art. 110 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene și respinge cererea Guvernului României de aplicare a hotărârii doar pentru viitor. Prin urmare, în perioada 16.05 - 15.06.2013, la nivel național se iau următoarele măsuri:

(i) Camerele de Conturi județene efectuează controale fiscale la direcțiile finanțelor publice județene și emit rapoarte de control potrivit cărora taxa de poluare a fost prelevată legal în perioada 1.07.2008 - 31.12.2012 și nu există teme juridic pentru restituirea ei;

(ii) Înalta Curte de Casație și Justiție, printr-un recurs în interesul legii, stabilește faptul că termenul de formulare a unor cereri de restituire a taxelor de poluare este de 60 de zile de la data pronunțării hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene și că taxa se restituie fără dobânzi;

(iii) Printr-o ordonanță de urgență, Guvernul decide ca restituirea taxelor să se facă, după pronunțarea unor hotărâri judecătorești de obligare la restituire, doar în cazul contribuabililor ce au venituri mai mici de 1.000 RON.

Extrageți și explicați teoretic eventualele elemente de nelegalitate ale actelor emise de Camerele de Conturi, Înalta Curte de Casație și Justiție și Guvern [2,5 p].

Barem subiectul nr. 5. (i) Se va explica faptul că o Cameră de Conturi nu are atribuții de control fiscal (ci doar de control financiar) și că actul destinat să împiedice aplicarea cu prioritate a dreptului european este nul. Hotărârea C.J.U.E. produce efecte retroactive [0,75 p];

(ii) Decizia Înaltei Curți contravine principiului supremației și priorității dreptului european, principiului efectivității și echivalenței (datorită termenului extrem de scurt) și principiului respectului drepturilor fundamentale (se încalcă dreptul la respectul proprietății, prin aceea că se nu acordă dobânzi) [1,25 p];

(iii) Suntem în prezența unei ipoteze de încălcare a principiului egalității în fața legii fiscale, contribuabilii cu venituri mai mari de 1.000 RON fiind discriminați [0,5 p].

Subiectul nr. 6. Persoana fizică A edifică în anul 2011 un număr de 6 apartamente, costul de construcție al fiecărui apartament fiind de 24.800 euro cu TVA inclus. Fiecare apartament are o suprafață utilă de 50 mp. Apartamentele sunt înstrăinate astfel:

- În luna decembrie 2011, un apartament la prețul de 30.000 euro;
- În luna septembrie 2012, două apartamente la prețul de 33.000 euro fiecare;
- În luna noiembrie 2012, un apartament la prețul de 35.000 euro, către o familie care îndeplinește condițiile pentru aplicarea cotei reduse de TVA;
- În luna decembrie 2012, două apartamente la prețul de 37.200 euro cu TVA inclus.

Raportat la această stare de fapt, vi se solicită:

- a)** să determinați data la care A era obligat să se înregistreze ca plătitor de TVA;
- b)** să determinați modalitatea în care se exercită dreptul de deducere a TVA, în 2011 și 2012 [2 p].

Barem subiectul nr. 6. a) Se va menționa că în anul 2011 A nu a depășit plafonul de TVA de 35.000 euro. Pragul nou de 65.000 euro, existent de la 1 iulie 2012, este depășit în luna septembrie 2012, astfel încât data de la care A devine persoană impozabilă este cea de 1.11.2012 [0,5 p];

b) În anul 2011 și până la data de 1 noiembrie 2012, A nu poate deduce TVA, întrucât nu era persoană impozabilă. Odată ce devine persoană impozabilă, dreptul de deducere = TVA colectat ($5\% \times 35.000 \text{ euro} + 2 \times 7.200 \text{ euro} = 16.150 \text{ euro}$) - TVA achitat pentru edificarea celor 6 apartamente ($6 \times 4.800 \text{ euro} = 28.800 \text{ euro}$), rezultând o diferență negativă de 11.650 euro care se rambursează de la buget [1,5 p].

Subiectul nr. 7. Societatea B deține în proprietate, în municipiul Cluj-Napoca, următoarele bunuri:

- o clădire de birouri, achiziționată în anul 2007 la prețul de 120.000 euro și care nu a mai fost reevaluată în perioada 2007 - 2013;
- un teren intravilan cu construcții în suprafață de 12.000 mp, din care 2.000 mp ocupați de construcții, în zona A de impozitare (municipiul Cluj-Napoca fiind localitate de rang 0);
- un autoturism cu capacitatea cilindrică de 3.300 cm³.

Se va reține că, potrivit hotărârii Consiliului Local Cluj-Napoca, cota de impozitare prevăzută de art. 253 alin. (6) lit. a) C. fisc.